

DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,
QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima - nona mensis
Januarii, anno Domini MDCC. LXXVIII.

M. THOMAS LE TENNEUR,

Doctore Medico, Præside.

An concocta movere ac purgare oporteat non verò cruda.

I.

OMO duplici constitutus principio, solidorum fluidorum-
que motu perpetuo vivit, veget, reparatur, destruitur.
Adest scilicet vis quædam insita, Hippocrati ^{evacuans} dicta,
quæ ipsa reparabilis, motum hunc perennat organis ita dis-
positis, ut acceptum reddant motum, donec nunquam
revocandâ naturæ lege indurescant solida; mortemque
senilem, si aliæ defuerint causæ, nimium frequentes, ipse fons vitæ
inferat.

Verùm dùm simul atterunt & atteruntur solidæ fluidæque partes, vis illa
ipsa quæ per artus infusa omnes, molem omnem agit, consumitur. Brevi
fatisceret eâ deficiente motus ille perpetuus, si ea quæ per actionem detrita
& abacta sunt, nutritione non repararentur. Ampla porrò nutritioni materies
ex regnis animali & vegetabili suppeditatur. Quæ tamen materies instrumentis
eget propriis, ut in nostram convertatur substantiam. Hinc symbolam quis-
que suam conferunt os, ventriculus, bilis utraque, intestinorum liquor,
actio intestinalis solidi, lymphæ per venas lacteas ascensus; demùm ipsa laticis
chylosi sensim sine sensu intra rapidum sanguinis vorticem admissio. Mirandum
prorsus, quo hæc omnia peraguntur, mechanismum evolvere hujus loci non est;
sufficiat notasse illud opus, à victrice peractum naturâ, coctionis nomine ab an-
tiquis ita designari, ut legitimum naturæ opificium contineat coctio, quæ
non solum nutritionem materiem, sed etiam illa quæ superflua excrementi no-
mine è corpore debent eliminari, comprehendat. Hinc cocta vocantur excre-
menta, si contineantur intrâ expellentis naturæ ordinem, & qualitates debitas
adepta sint.

Coctioni directè opponitur cruditas, quæ dicitur adesse quoties ipsa nu-
trititia materies characterem naturæ inquilinum non acquisivit, & quoties ipsa
excrementa eâ privantur consistentiâ aut qualitate, quæ naturam officii sui
memorem fuisse indicat. Id ergo nobis inquirendum est, quid propriè
crudum sit, quid coctum? tum à sanitate ad statum morbosum descedentes,
an crudum an coctum moveri ac purgari debeat.

(*) Dominico-Joanne-Baptistâ de la Biché, Thecos Auctore.

QUÆ omnia pœcatè & sinò ullo tumultu intra sanitatis limites peraguntur; ea ubi eam nacta sunt vel consistentiam, vel virulentiam, quæ efficacem naturæ motum in sanitatis statu exuperet & eludat, vim naturæ inferunt, adest causa morbi. Vel enim necesse est ut naturâ otiosâ & quasi feriente morbus accrescat, &, dum secretiones impedit, vires proterat, vel contrâ motus naturales ita prodigiose augeri possint, ut novus hostis novis conatibus novâque dimicatione superetur & debelleretur; hinc febris nihil aliud præter naturæ curationem molientis instrumentum exoritur. Hujus effectus est hostiles & morbificas atomos vel in similem naturali materiam reducere, vel extra corporis ambitum, aut abcessu factò, aut excretionibus auctis eliminare, quæquidem actio naturæ cõctioni naturali recte æquiparanda, in eo tantum à priore differt, quod in primâ omnia sese tranquille habeant, in alterâ vero omnia tumultum referant, & virium conamina ingentia, nec sine insigni certamine natura sibi vindicare queat victoriam. Hinc cõctio facilior & brevior, imò sæpè sine crisi in morbis levioribus, contrâ vero difficilior & longior in morbis gravioribus, imò aliquando impossibilis in morbis per se lethaliibus, in quibus vires omnes naturæ maximos conatus exerentis omninò edomat & reddit inutiles morbi potentia, & naturæ & arti superior. Sit igitur demonstratum, quod ab Hippocratis & Galeni temporibus ad nostrum usque ævum perpetuâ probatum est experientiâ, morbum nihil aliud esse præter naturæ conamen cõctionem molientis, adeoque signa salutis aut mortis in morbis certissima, ab inspectione cruditatis aut cõctionis desumenda esse, cum dicantibus sic veteribus præceptoribus nostris, nulli crisi vel maximè salutarî unquam fidendum sit, quam non cõctio præcesserit.

I I I.

CRUDO morbo, ut & crudo vulnere vasa Erethismo retorrída constringuntur, & omnia quasi novis nexibus revinciuntur. Hinc quamdiu morbus crudus est, organa secretoria vix aliquid elabi sinunt, aut quod elabatur à naturâ alienum, per irritationem expressum, vix aliquid ad levamen naturæ contert. Tales sunt crudæ illæ diarrhœæ, quæ recentu morbo aliquando per expressionem liquidi oscillantibus nimium glandulis intestinorum in peripneumoniis sæpè mortem inferunt, dum exhauriuntur vires, nec cõctioni sufficit debilior facta natura. In illâ calamitate quid sibi aliud proponere debet medicus, cujus gloria naturæ inservire est, nisi ut vasa laxentur, & illâ laxatione illorum actio præ constrictione quasi obstupefcens, restituat?

Fluxio in phlegmone revincta tenetur, ut Galeni verbis utar, quâ cessante phlegmone, sponte, magno, imò aliquando incredibili impetu prorumpunt humores quasi rarefacti.

Ex hac cruditatis descriptione patet, quantum absurda foret illius agendi ratio, qui nedum naturæ ferret suppetias, purgantibus contra vel moventibus medicamentis eam satageret importunâ sedulitate liquido defraudare naturali. Inconcussa scilicet illa est propositio, quæ purgare volueris fluida facere oportet. Porro crudo morbo materia morbifica nec mobilis, nec ad exitum parata, cederet. Sed ut Hippocratis verbis utar, *quidquid detrahitur, naturâ detrahitur, non verò morbo*, hinc, eodem authore, sana colliquefcunt,

3

auferuntur instrumenta curationis, & si perniciem brevi non afferat imprudentia illa, saltem longitudinem morbi inde præagire fas est.

I V.

CONCOCTIO materiæ morbificæ in id tota consistit, ut quod potuit assimilari in propriam & inquilinam naturam vertatur, ea verò quæ civitatis jus in corpore adipisci non possunt expellantur per loca convenientia. Hinc coctio omnis secundum naturam est & quotiescumque perfecta & absoluta fuerit, certissimam spondet victoriam. Ubi ergo semel facta, vel ipsi soli fidendum est, vel expulsio ingentis illius molis excrementitiæ quæ redandat, secundum naturæ vim arte peragenda est. Quando agendum sit quando cessandum, signa tibi dabit Senciorice, nec fas est circa omnia disserere. Verum vasis continentibus laxatis, mitigatâ irritante humorum indole, turò hostem à tergo licebit insequi ut aiebat Sydenhamus.

Hæc est illa methodus sacra *Hippocrati, Galeno, Fernelio, Ballonio, Dureto, Hollerio, Sydenhamo, Boerhaavio* demùm, & omnibus artis salutiferæ proceribus. Quantumvis enim facta fuerit coctio, deficiunt sæpè vires ad expellendum. Præterea quæ relinquuntur in morbis, recidivas facere solent; & sæpè dum ingenti impetu ad exitum turget materia, vis visceribus per quæ fluit inferri posset, quam omni ope atque operâ præcavere artis est. Unde sæpè purgandi, aut quaquaversim movendi nidulantem in secretoriis organis excrementorum molem, & ut benè coctam, exsurgit necessitas. Ab hæc coctionis atque cruditatis differentiâ, varia assumptis prognostica Hippocrates de vacationibus naturalibus quæ sub principio morbi, crudis omnibus, fierent, atque de iisdem, cum aliis morbi temporibus apparent. Quæ in initio sit vacuatio semper ominosa: quæ in incremento morbi coctione incipiente sese spectandas offerunt, vacationes aliquando salutares, sed nunquam critica esse possunt, semper longitudinem morbi prænuntiant, cum coctionem aliquatenus saltem turbent. Criticæ demùm & verè salutares sunt quæ in statu morbi uno ictu morbum profligant & proterunt. Nec minus salutares, sed non adeò subito aut turbulento exitu, quæ decrementum morbi occupant, cum solutionem lenem & victoriam naturæ, sed partitis certaminibus reportatam, designent. Hanc purgantia & alia medicamenta moventia adjuvant. Quod de purgantibus hic pronuntiare cum antiquioribus medicinae magistris non dubitamus, de medicamentis quibuscumque verum esto. Hinc nunquam satis amplam rependet gratiam ars nostra Sydenhamo, qui præposterum sudoriferorum utum ac cardiacorum à foro medico in morbis acutis exulare iussit, quanquam magnificis Helmontii promissis celebratum, nec unquam fessellit prudentem virum successus, qui imprudentibus denegabatur.

V.

QUÆCUMQUE movere volueris, in principiis movenda esse edixit Hippocrates: consistente enim morbo, periculosam esse quamcumque remediorum administrationem. Hinc aliqui obijciunt in ipsâ cruditate esse, ex autoritate summi viri, purgandum. Quibus illud est respondendum, per principia morbi illud tempus intellectum fuisse à divo sene in quo nondum morbosus Erethismus constrictionem morbificam efficit, quo præsertim tempore scatent saburrâ, & reliquiis alimentorum per æstum febri em corrumpebuntur Ventriculus, Intestina, & omnis primæ coctionis officina; quod

nostram propositionem minimè impugnât. Imò cum Sydenhamo aliisque benè multis contentiemus, qui in primâ morbi invasione, emeticum quodvis lene ægrotantibus ancipiti morbo laborantibus propinant, quo ventriculus putridâ exhaustiatur materiâ, quo vires per validum concussum ad felicius certamen exsuscitentur, quo vasa cerebri desidiam dediscant. Verùm morbo semel ad incrementum vergente tunc omnes uno ore à violentioribus medicamentis abstinendum proclamant, nisi tamen materia turgeat, quàm turgere rarè voluit Hippocrates, repugnantibus neotericis pluribus, qui sæpè turgidas, id est, exitum ingenti tumultu molientes materias excrementitias, vel ipsorum morborum incremento vacationem postulantes vidisse se aiunt, inculantque & nostrorum corporum molliorem, nimisque abundantem, ingluvie & eujuscumque generis deliciarum, superfluitatem. Sed nodum hunc ingentibus vindicibus dignum, ut pote nihil ad præsentem materiam conferentem liceat silentio prætermittere, & ad Thomæ Glass, de eâ re secundum hippocraticam doctrinam differents, commentaria de febribus, amandare.

Ergo concocta movere ac purgare oportet non vero cruda.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Antonius ELLÉ-DELA POTERIE, antiquus Regis in portu Bressini Medicus, nec non Militarium Regni Nosocomiorum Inspector.

M. Carolus-Ludovicus-Franciscus ANDRY, Anatomes & artis obstetriciæ in gratiam Matronarum Professor designatus, è Regiâ Societate Medicâ Parisiensi pro Epidemiis insinuatus.

M. Henricus-Michael MIS-SA, Regii Medicorum Collegii Nanciæanorum Socius honorarius, antiquus Regis Exercituum in Germaniâ ordinarius Medicus Censor Regius, Academiæ Catalaunensis Socius.

M. Josephus-Jacobus GARDANNE, Censor Regius, & Regiæ Scientiarum Societatis Mompeliensis, nec non Regiarum Academiarum Nancei & Massilia Socius.

M. Joannes-Baptista-Alexander MAIGRET.

M. Joannes-Nicolaus MILLINDELA COURVEAULT,

M. Joannes-Stanislaus MITTÉ, Regiæ Scientiarum & Litterarum Nancei Academiæ Socius, Stanislai I Poloniarum Regis olim Medicus ordinarius.

M. Josephus PHILIP, Utriusque Pharmaciæ Professor.

M. Josephus LIEUTAUD, Archiætorum Comes.

Proponebat Parisiis, CHRISTOPHORUS-NICOLAUS DE JUSSIEU;
Lugdunæus, Facultatis Medicæ Parisiensis Baccalaureus.
A. R. S. H. 1778. A SEXTA AD MERIDIEM.